

Anna Matras-Bolibok

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIE ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W POLSCE

Streszczenie: Innowacje z zakresu technologii teleinformatycznych przyczyniły się do diametralnej zmiany sposobu życia i gospodarowania, doprowadzając do wykształcenia się nowego typu społeczeństwa w skali światowej – społeczeństwa informacyjnego. W społeczeństwie tym umiejętność pozyskiwania, gromadzenia, wykorzystywania i transferu informacji, związana z dostępem do technologii teleinformatycznych, staje się główną determinantą rozwoju. W artykule dokonano analizy poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce w układzie regionalnym w 2009 r., na podstawie występowania i wykorzystywania technologii teleinformatycznych w przedsiębiorstwach oraz gospodarstwach domowych. Skonstruowano syntetyczny wskaźnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego, na którego podstawie dokonano oceny zróżnicowania polskich województw.

Słowa kluczowe: społeczeństwo informacyjne, technologie teleinformatyczne, region.

1. Wstęp

Zapoczątkowana w połowie lat 70. XX wieku rewolucja informacyjna¹ przyniosła liczne innowacje w dziedzinie technologii teleinformatycznych², które przyczyniły się do diametralnej zmiany sposobu życia i gospodarowania społeczeństw na całym świecie. Umożliwiły one gromadzenie, przetwarzanie i transfer informacji na niespotykaną dotychczas skalę. Coraz większa dostępność oraz malejące koszty nabywania i korzystania z nowoczesnych technologii spowodowały dynamiczne i masowe ich rozpowszechnienie, zarówno w zastosowaniach komercyjnych, jak i społecznych. W ten sposób innowacje teleinformatyczne przyczyniły się do wykształcenia nowego typu społeczeństwa w skali światowej – społeczeństwa informacyjnego³.

¹ W literaturze przedmiotu można spotkać różne określenia dla tej rewolucji, np. rewolucja technologii informacyjnych, trzecia rewolucja przemysłowa; zob. T.T. Kaczmarek, *Globalistyka. Przyszłość globalnej gospodarki*, Difin, Warszawa 2007, s. 13.

² Określane również jako technologie informacyjno-komunikacyjne (*Information and Communication Technologies, ICT*).

³ W literaturze przedmiotu nie ma jednej powszechnie akceptowanej nazwy opisującej to zjawisko, ale pojawiają się liczne terminy, takie jak społeczeństwo postindustrialne, społeczeństwo postkapitalistyczne, społeczeństwo technokratyczne, technotroniczne, technologiczne, sieciowe, uczące się, oparte

Współcześnie o konkurencyjności danej gospodarki decyduje jej innowacyjność. Zdolność do kreacji i absorpcji innowacji mają te obszary, które cechują się wysokim stopniem rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Stosowanie na szeroką skalę technologii teleinformatycznych nie tylko umożliwia tworzenie innowacji, ale również ułatwia ich transfer, co jest szczególnie istotne w przypadku obszarów o niskiej zdolności do kreacji innowacji we własnym zakresie, do których można zaliczyć polskie regiony.

Celem artykułu jest określenie poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce w układzie regionalnym poprzez dokonanie analizy występowania i wykorzystania technologii teleinformatycznych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych oraz oceny ich zróżnicowania w tym zakresie.

2. Istota społeczeństwa informacyjnego

Pojęcie społeczeństwa informacyjnego wprowadził w 1963 r. japoński ekonomista Tadao Umesao (jap. *jahoka shakai*)⁴. Wzrost zainteresowania analizą nowego typu społeczeństwa nastąpił w latach 90. XX wieku wraz z upowszechnieniem się na świecie technologii teleinformatycznych.

Najprościej społeczeństwo informacyjne można zdefiniować jako społeczeństwo, które wytwarza, przechowuje, przetwarza i wykorzystuje informacje⁵. Społeczeństwo to charakteryzuje się wysokim stopniem korzystania z informacji w życiu codziennym przez większość obywateli i organizacji, przy użyciu jednorodnej lub kompatybilnej technologii informacyjnej, dla własnych, społecznych i zawodowych celów, jak również umiejętnością przekazywania, odbierania, a także szybkiej wymiany cyfrowych danych, bez względu na odległość⁶. Społeczeństwo informacyjne osiągnęło taki poziom rozwoju techniczno-organizacyjnego i zaawansowania technologii ICT, który stwarza warunki techniczne, ekonomiczne i edukacyjne do powszechnego wykorzystania informacji w produkcji wyrobów i świadczenia usług. Społeczeństwo takie zapewnia obywatelom powszechny dostęp do korzystania z technologii teleinformatycznych w działalności społecznej, kulturalnej i zawodowej, w celu podnoszenia i aktualizacji wiedzy, co przyczynia się do zwiększenia poziomu jakości życia⁷.

Termin „społeczeństwo informacyjne” jest szeroki i nie obejmuje *stricte* społeczeństwa, ale również ma wymiar gospodarczy. Według M. Castellsa, społeczeństwo

na wiedzy; por. K. Krzysztofek, M.S. Szczepański, *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2005, s. 169.

⁴ M.F. Gawrycki, *Społeczne aspekty rewolucji informatycznej*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, PWN, Warszawa 2010, s. 568.

⁵ T.T. Kaczmarek, wyd. cyt., s. 46.

⁶ Raport IBM Community Development Foundation, za: *Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2004-2008*, GUS, Warszawa 2010, s. 7.

⁷ *Społeczeństwo informacyjne w Polsce...*, s. 7.

informacyjne posiada atrybuty specyficznej formy społecznej organizacji, w której wytwarzanie, przetwarzanie i transfer informacji staje się fundamentalnym źródłem produktywności i władzy ze względu na nowe warunki techniczne⁸.

W gospodarce informacyjnej tracą na znaczeniu tradycyjne czynniki produkcji (ziemia, kapitał i praca), typowe dla poprzednich etapów rozwoju cywilizacji, wzrasta natomiast rola informacji i wiedzy⁹. Stosowana jest przede wszystkim technologia wiedzochłonna, a dominującym sektorem w gospodarce informacyjnej są usługi¹⁰.

Jak wskazuje M. Castells, tym co odróżnia obecną formę gospodarki od jej historycznych poprzedniczek, czyli gospodarki preindustrialnej i przemysłowej, jest nie tylko oparcie na informacji i wiedzy, gdyż tym charakteryzowały się i one, lecz fakt, że współczesna gospodarka opiera się na stosowaniu informacji i wiedzy do ponownego ich generowania, prowadząc w ten sposób do powstania sprzężeń zwrotnych pomiędzy nimi¹¹.

Fundamentem społeczeństwa informacyjnego są technologie teleinformatyczne, integrujące informatykę, zajmującą się przetwarzaniem informacji, oraz telekomunikację, pozwalającą na ich transmisję. Jak dowodzą przeprowadzone badania, technologie te są czynnikiem silnie stymulującym wzrost gospodarczy i zatrudnienie, odpowiadającym za jedną czwartą wzrostu PKB i 40% wzrostu produktywności w Unii Europejskiej¹². Różnice pod względem efektów gospodarczych pomiędzy krajami uprzemysłowionymi związane są w dużej mierze z wysokością inwestycji w technologie teleinformatyczne, poziomem badań nad nimi, zakresem ich stosowania oraz stopniem konkurencyjności sektorów gospodarki związanych ze społeczeństwem informacyjnym.

Zbudowanie społeczeństwa informacyjnego na fundamencie technologii teleinformatycznych, stosowanych szeroko w przedsiębiorstwach oraz gospodarstwach domowych, stało się priorytetowym zadaniem dla Polski. Realizacja tego celu jest niezbędna do osiągnięcia zrównoważonego wzrostu społeczno-gospodarczego, co znalazło odzwierciedlenie w krajowych dokumentach strategicznych¹³.

⁸ M. Castells, *Społeczeństwo sieci*, PWN, Warszawa 2008.

⁹ P. Drucker, *Post-Capitalist Society*, Harper Business, New York 1993, s. 6, 20.

¹⁰ D. Bell, *Communication Technology: For Better or for Worse?*, [w:] J.L. Salavaggio (red.), *The Information Society. Economic, social & structural issues*, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey 1989, s. 94.

¹¹ M. Castells, wyd. cyt., s. 41.

¹² *Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 1.06.2005 „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia”*, COM(2005) 229 końcowy, Bruksela 2005, s. 3.

¹³ *Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Polsce do roku 2013 r.*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa 2008, s. 1-33.

3. Analiza rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach

Stopień nasycenia podstawowymi technologiami teleinformatycznymi w przedsiębiorstwach w Polsce w 2009 r. był wysoki. W badanym okresie zdecydowana większość podmiotów gospodarczych, niemal 92%, wykorzystywała w swojej działalności komputery. Największy odsetek tych podmiotów występował w województwie pomorskim (96,4%), a najniższy w świętokrzyskim (niespełna 87%). Te same województwa – pomorskie (93,2%) i świętokrzyskie (84,7%) – charakteryzowały się również odpowiednio największym i najmniejszym udziałem przedsiębiorstw z dostępem do globalnej sieci. Generalnie można zauważyć, że w badanym okresie firmy wykorzystujące w swej działalności komputery posiadały równocześnie dostęp do Internetu (współczynnik korelacji 0,93).

Tabela 1. Występowanie technologii teleinformatycznych w przedsiębiorstwach w polskich województwach w 2009 r. (% ogółu przedsiębiorstw)

Województwa	Wykorzystujące komputery	Korzystające z sieci LAN	Posiadające dostęp do Internetu	Posiadające Intranet
Dolnośląskie	92,0	58,6	89,5	31,2
Kujawsko-pomorskie	89,9	55,2	86,4	25,5
Lubelskie	93,1	51,5	90,4	24,2
Lubuskie	89,2	54,6	86,7	24,2
Łódzkie	91,2	53,6	89,0	26,0
Małopolskie	90,7	57,9	87,3	26,9
Mazowieckie	93,9	60,2	92,7	33,2
Opolskie	95,6	51,6	89,9	24,6
Podkarpackie	93,9	55,0	90,7	24,4
Podlaskie	87,0	49,5	85,3	23,9
Pomorskie	96,4	58,3	93,2	29,6
Śląskie	94,1	59,7	91,3	30,3
Świętokrzyskie	86,9	51,3	84,7	28,8
Warmińsko-mazurskie	87,8	43,3	85,8	24,0
Wielkopolskie	94,0	55,6	92,1	28,0
Zachodniopomorskie	92,5	54,3	89,7	22,5
Polska	91,8	54,4	89,0	26,7
Współczynnik zmienności	3,23%	7,99%	3,04%	11,72%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Przestrzenne zróżnicowanie w zakresie wykorzystania analizowanych technologii (komputera i Internetu) w przedsiębiorstwach w Polsce wydaje się być nieznaczne. Oszacowane wartości współczynników zmienności wskazują, że przecięt-

ne odchylenie od średniej sięgało w obydwu przypadkach ok. 3%. Jednak różnica pomiędzy najbardziej i najmniej z informatyzowanymi województwami, wynosząca prawie 8,5 punktów procentowych, wydaje się znacząca. We współczesnej gospodarce korzystanie z komputera i Internetu staje się bowiem nieodzownym narzędziem pozwalającym na szybkie i tanie uzyskanie dostępu do informacji rynkowej o cenach, kursach walut czy zmianach przepisów prawnych.

W badanym roku ponad połowa przedsiębiorstw w Polsce, 54,4%, korzystała z lokalnej sieci komputerowej LAN (*local area network*). Największy ich odsetek występował w województwach mazowieckim (ponad 60%), śląskim (59,7%) i dolnośląskim (58,6%). Województwa te charakteryzowały się również najwyższym, przekraczającym 30%, udziałem przedsiębiorstw posiadających Intranet. W firmach funkcjonujących w tych regionach istniała najwyraźniej największa potrzeba wewnętrznej wymiany informacji między pracownikami oraz wspólnego użytkowania zasobów. Wykorzystanie Intranetu zapewniło im większe bezpieczeństwo informacji będących przedmiotem obiegu, chroniąc przed wpływem informacji na zewnątrz.

Największe zróżnicowanie regionalne w zakresie występowania technologii teleinformatycznych w polskich przedsiębiorstwach istniało w zakresie posiadania przez nie Intranetu. Oszacowany współczynnik zmienności dla 2009 r. wyniósł prawie 12%. Najniższym odsetkiem występowania przedsiębiorstw korzystających z sieci LAN i posiadających Intranet charakteryzowały się odpowiednio województwo warmińsko-mazurskie (43,3%) i zachodniopomorskie (22,5%).

Przy ocenie poziomu informatyzacji przedsiębiorstw w Polsce istotne jest przeanalizowanie nie tylko występowania technologii teleinformatycznych, ale również ich wykorzystania. Jak wskazują dane w tabeli 2, zróżnicowanie regionalne wykorzystania omawianych technologii jest dużo wyższe niż w przypadku ich dostępności.

W 2009 r. ponad połowa przedsiębiorstw w Polsce posiadała własną stronę internetową, a trzy czwarte z nich wykorzystywało ją do prezentacji swoich katalogów i cenników. Zdecydowanie najlepszy wynik pod tym względem osiągnęło województwo mazowieckie, gdzie ponad 65% przedsiębiorstw posiadało własną stronę internetową, a 47,6% wykorzystywało ją do prezentacji oferty handlowej. Najmniejszy odsetek firm dysponujących własną stroną, o ponad 20 punktów procentowych niższy niż w mazowieckim, odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim. Województwo warmińsko-mazurskie (33,4%) wraz z podlaskim (32,4%) charakteryzowało się również najniższym w Polsce udziałem przedsiębiorstw używających strony internetowej do prezentacji swoich katalogów i cenników.

Wykorzystanie sieci komputerowych przy realizacji zamówień w przedsiębiorstwach w 2009 r. było w Polsce znacznie zróżnicowane regionalnie. Oszacowane współczynniki zmienności wyniosły 30% i 18% odpowiednio dla otrzymywania i składania zamówień przez sieci. Najlepsze wyniki w tym zakresie osiągnęło ponownie województwo mazowieckie, natomiast najmniejszy w kraju odsetek firm otrzymywał zamówienia przez sieci komputerowe na Lubelszczyźnie (3,7%), a składał je w Opolskiem (12,1%).

Tabela 2. Wykorzystanie technologii teleinformatycznych w przedsiębiorstwach w polskich województwach w 2009 r. (% ogółu przedsiębiorstw)

Województwa	A	B	C	D	E
Dolnośląskie	57,9	43,5	8,7	20,7	88,9
Kujawsko-pomorskie	50,7	38,5	8,9	14,0	92,2
Lubelskie	49,7	34,0	3,7	17,3	84,7
Lubuskie	45,5	34,5	5,2	19,6	89,4
Łódzkie	56,4	40,0	8,8	13,2	85,8
Małopolskie	60,3	45,8	7,9	14,8	88,0
Mazowieckie	65,6	47,6	11,5	21,6	91,5
Opolskie	52,6	42,0	4,1	12,1	94,0
Podkarpackie	53,4	42,6	6,4	15,8	90,2
Podlaskie	49,7	32,4	7,5	14,1	90,7
Pomorskie	59,2	42,0	10,0	12,6	89,7
Śląskie	60,2	42,8	8,7	17,4	90,9
Świętokrzyskie	49,2	36,6	9,0	15,2	87,7
Warmińsko-mazurskie	44,8	33,4	5,5	14,0	87,9
Wielkopolskie	58,6	44,1	10,6	16,3	86,9
Zachodniopomorskie	53,0	34,3	5,4	13,7	88,4
Polska	54,2	39,6	7,6	15,8	89,2
Współczynnik zmienności (%)	10,45	11,88	29,62	17,57	2,61

Oznaczenia:

- A – przedsiębiorstwa posiadające własną stronę internetową
- B – przedsiębiorstwa, dla których strona internetowa spełniała funkcje prezentacji katalogów, wyrobów lub cenników
- C – przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia na towary i usługi poprzez sieci komputerowe, z wyjątkiem zamówień przesyłanych pocztą elektroniczną
- D – przedsiębiorstwa składające zamówienia na towary i usługi przez sieci komputerowe
- E – przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Pozytywnie należy ocenić wysoki, sięgający 90%, udział przedsiębiorstw wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną. Przestrzenne zróżnicowanie polskich regionów pod tym względem jest nieznaczne (oszacowany dla badanego roku współczynnik zmienności wyniósł 2,61%).

Dla określenia poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach istotne jest przeanalizowanie wykorzystania technologii teleinformatycznych w gospodarstwach domowych. Zaprezentowane w tabeli 3 dane wskazują, że w 2009 r. ponad połowa gospodarstw domowych w Polsce posiadała komputer stacjonarny, a niespełna jedna czwarta komputer przenośny. Największy odsetek gospodarstw domowych posiadających obydwa typy komputerów występował w województwie pomorskim, najmniej skomputeryzowane gospodarstwa odnotowano

w województwach warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim i lubelskim. W województwie zachodniopomorskim stwierdzono najniższy odsetek gospodarstw z komputerem stacjonarnym, ale za to jeden z najwyższych odsetków gospodarstw z komputerem przenośnym. Ponad połowa analizowanych gospodarstw domowych w polskich województwach korzystała z komputerów – najwięcej w lubuskim, najmniej w świętokrzyskim.

Tabela 3. Występowanie i wykorzystanie wybranych technologii teleinformatycznych w gospodarstwach domowych w polskich województwach w 2009 r. (% ogółu gospodarstw domowych)

Województwa	posiadające komputer stacjonarny	posiadające komputer przenośny	posiadające dostęp do Internetu	korzystające z komputera	korzystające z Internetu
Dolnośląskie	51,7	28,8	53,2	58,5	53,9
Kujawsko-pomorskie	51,5	24,9	51,3	54,9	50,2
Lubelskie	47,1	17,7	43,1	50,4	43,8
Lubuskie	49,7	28,9	43,1	59,7	53,9
Łódzkie	47,5	19,3	45,4	51,6	47,8
Małopolskie	56,5	25,5	57,3	55,8	53,0
Mazowieckie	51,2	29,8	52,9	56,4	52,5
Opolskie	51,3	26,7	49,6	53,4	48,9
Podkarpackie	52,0	21,5	45,6	50,6	44,4
Podlaskie	48,7	22,1	49,2	52,4	50,2
Pomorskie	57,9	34,0	61,3	59,1	58,3
Śląskie	50,2	22,6	51,7	58,6	54,0
Świętokrzyskie	46,4	17,88	39,9	45,8	39,3
Warmińsko-mazurskie	44,7	17,63	41,6	49,7	44,8
Wielkopolskie	57,9	25,29	57,9	56,3	52,1
Zachodniopomorskie	45,5	27,73	51,0	54,8	52,7
Polska	50,6	24,4	49,6	54,3	50,0
Współczynnik zmienności	7,83%	19,36%	12,04%	7,04%	9,49%

Źródło: opracowanie własne na podstawie; J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2009. Warunki i jakość życia Polaków. Raport*, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2009.

W 2009 r. średnio co druga osoba w Polsce posiadała dostęp do Internetu i z niego korzystała. Najmniejszy odsetek osób użytkujących dostęp do sieci występował w województwie świętokrzyskim (niecałe 40%), a największy w pomorskim (prawie o 20 punktów procentowych więcej).

Analiza poziomu zinformatyżowania gospodarstw domowych wykazała, że w układzie regionalnym najlepiej prezentuje się województwo pomorskie, najgorzej zaś świętokrzyskie.

Do oceny regionalnego zróżnicowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego, na podstawie 14 zmiennych objętych analizą (wskazanych w tabelach 1-3), dotyczących występowania i wykorzystania technologii informatycznych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w polskich regionach, został skonstruowany syntetyczny wskaźnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego polskich regionów. W tym celu wykorzystano metodę Perkala, opierając się na formule:

$$P_i = \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m t_j ;$$

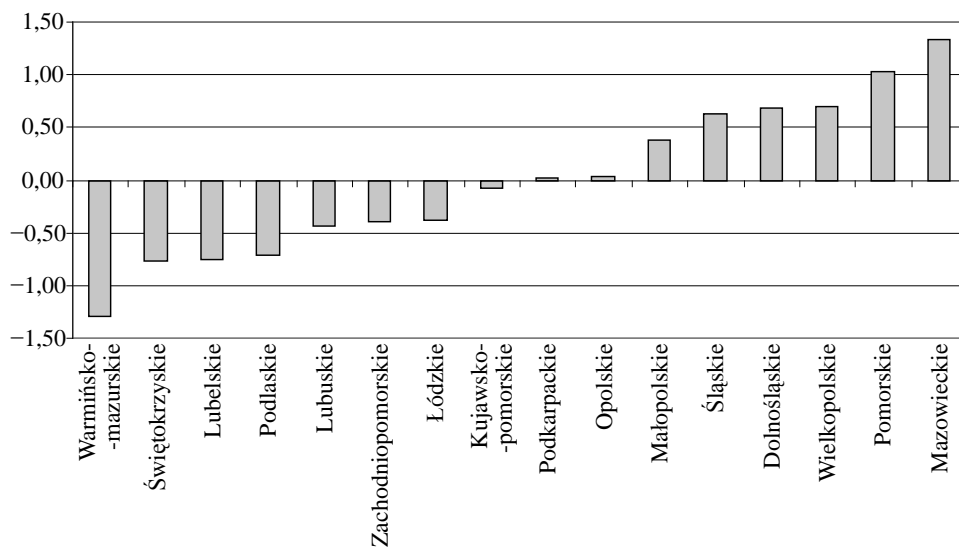
P_i – syntetyczny wskaźnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie i

t_{ij} – wartość zestandaryzowana cechy j dla regionu i

m – liczba cech wchodzących w skład wskaźnika syntetycznego ($m = 14$),

j – numer wskaźnika w i -tym regionie

Oszacowane wartości syntetycznego wskaźnika rozwoju społeczeństwa informacyjnego dla polskich regionów w 2009 r. prezentuje rysunek 1.



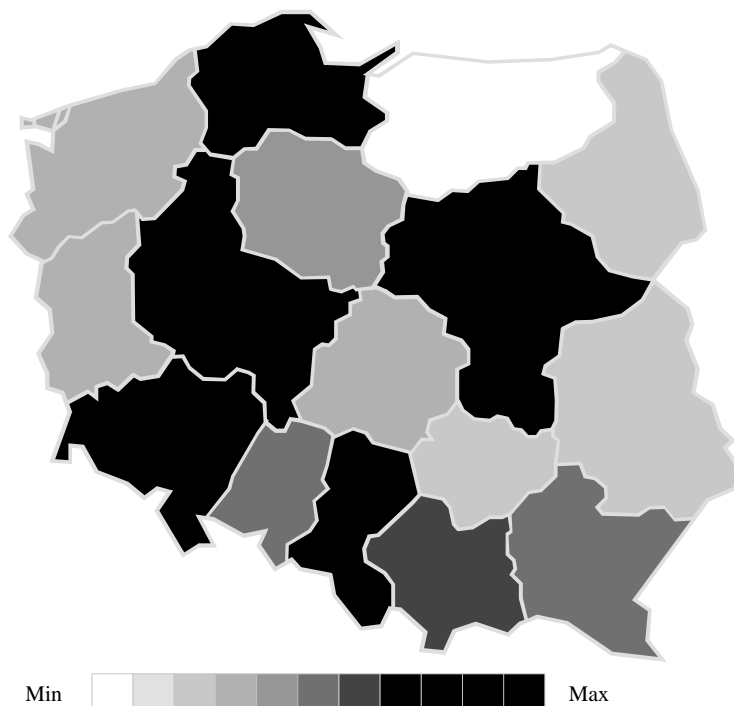
Rys. 1. Syntetyczny wskaźnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Na podstawie syntetycznego wskaźnika rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach można wyodrębnić trzy grupy. Pierwszą tworzą województwa o najniższym poziomie rozwoju społeczeństwa informacyjnego: warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie (wartości wskaźnika poniżej $-0,5$). Do grupy drugiej, tworzonej przez województwa o poziomie rozwoju społeczeństwa informacyjnego zbliżonym do średniej krajowej (wartości wskaźnika w przedziale od

–0,5 do 0,5), należą: regiony północno-zachodniej Polski (województwa lubuskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie) oraz województwa łódzkie, podkarpackie, opolskie i małopolskie. Najwyższy poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego (wartości wskaźnika powyżej 0,5) występował w województwach śląskim, dolnośląskim, wielkopolskim, pomorskim i mazowieckim.

Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego polskich regionów prezentuje rysunek 2.



Rys. 2. Poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce w układzie regionalnym w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Skonstruowana syntetyczna miara poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach cechuje się wysoką korelacją z poziomem ich rozwoju gospodarczego, mierzonego wskaźnikiem PKB *per capita* dla 2008 r. (oszacowany współczynnik korelacji wyniósł ponad 75%). W tym kontekście na podkreślenie zasługuje jednak zbliżony do średniego poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie podkarpackim, cechującym się najniższym poziomem PKB *per capita*, oraz drugie miejsce w rankingu województwa pomorskiego z PKB *per capita* poniżej średniej.

4. Podsumowanie

We współczesnej gospodarce dostęp do informacji i możliwość jej przekazu stają się główną determinantą rozwoju społeczeństwa. Szybki dostęp do informacji oraz relatywnie niski koszt jej przekazu jest możliwy dzięki pojawieniu się na świecie innowacji z zakresu technologii teleinformatycznych. Pozwalają one na uzyskanie w krótkim czasie informacji czy poszerzenie zasobu wiadomości niemal z każdej dziedziny wiedzy, niezależnie od miejsca, z którego następuje połączenie z siecią.

Analiza przeprowadzona z wykorzystaniem skonstruowanego wskaźnika syntetycznego wykazała występowanie istotnego zróżnicowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskim układzie regionalnym. Najwyższym poziomem rozwoju charakteryzowało się województwo mazowieckie, a najniższym warmińsko-mazurskie. Dowiedziono również silnego związku pomiędzy poziomem rozwoju społeczeństwa informacyjnego a poziomem rozwoju gospodarczego regionów. W świetle uzyskanych wyników należy stwierdzić, że pomiędzy tymi zmiennymi występuje ewidentne sprzężenie zwrotne. W regionach o wyższym poziomie dochodów, które niewątpliwie zapewniają większą dostępność technologii teleinformatycznych, wyższy jest stopień rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Z drugiej strony, wyższy stopień rozwoju społeczeństwa informacyjnego determinuje rozwój gospodarki, w której współcześnie kluczową rolę odgrywa dostęp do informacji i możliwość jej przekazu.

Literatura

- Bell D., *Communication Technology: For Better or for Worse?*, [w:] *The Information Society. Economic, social & structural issues*, red. J.L. Salavaggio, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey 1989.
- Castells M., *Spółczesność sieci*, PWN, Warszawa 2008.
- Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2009. Warunki i jakość życia Polaków. Raport*, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2009.
- Drucker P., *Post-Capitalist Society*, Harper Business, New York 1993.
- Gawrycki M.F., *Spoleczne aspekty rewolucji informatycznej*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, PWN, Warszawa 2010, s. 568.
- Kaczmarek T.T., *Globalistyka. Przyszłość globalnej gospodarki*, Difin, Warszawa 2007.
- Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 1.06.2005 „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia”*, COM(2005) 229 końcowy, Bruksela 2005.
- Krzysztofek K., Szczepański M.S., *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2005.
- Spółczesność informacyjna w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2004-2008*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010.

Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Polsce do roku 2013 r., Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa 2008.
www.stat.gov.pl.

REGIONAL DISPARITIES IN THE DEVELOPMENT OF INFORMATION SOCIETY IN POLAND

Summary: ICT innovations have contributed to revolutionary changes in the ways of life and economy, leading to the emerging of a new type of society on the global scale – the information society. In this society, the ability of gaining, storing, using and transferring information, connected with the access to ICT technologies, becomes a key determinant of its development. The paper shows the results of the analysis of the development of information society in Polish regions in 2009, based on the existence and use of ICT technologies in enterprises and households. There was constructed a synthetic measure of development of information society, on the basis of which the evaluation of regional disparities in Poland was conducted.